

Кадала В.В.,
завідувач кафедри ЦГП, к.ю.н., доцент
Криворізький навчально – науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ,
Черній А.А.
здобувач вищої освіти спеціальності 081 Право
Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Питання ефективного та цільового використання бюджетних коштів завжди гостро стоять у всіх державах. Для їх вирішення у кожній країні функціонує система державних органів бюджетного контролю. В Україні громадський контроль за використанням коштів місцевих бюджетів практично відсутній. Це обумовлено, відсутністю відповідного нормативного забезпечення, що фактично робить неможливим як проведення ефективного громадського бюджетного контролю, так і реалізацію його результатів.

Він полягає у виявленні й попередженні порушень бюджетного законодавства, проявляється у контрольній діяльності громадськості за законністю та ефективністю дій учасників бюджетного процесу. Громадський контроль здійснюють громадські організації, засоби масової інформації, окремі фахівці (фізичні особи) на основі добровільності та без жодних матеріальних та фінансових відшкодувань [3, 91].

Проте, в Україні відсутні передумови для належного здійснення громадського бюджетного контролю, а тим більше – для реалізації його матеріалів. Насамперед, відсутній спеціальний закон, який би регламентував порядок здійснення громадського бюджетного контролю, оформлення та реалізацію його результатів. Проект Закону України «Про громадський контроль» було розроблено ще у 2004 р., але так і не прийнято до сьогодні [4]. І хоча його положення далекі від досконалості, упродовж мнулих років можна було доопрацювати та прийняти відповідний законодавчий акт, який би надав громадськості певні повноваження у здійсненні бюджетного контролю.

Важливою передумовою здійснення громадського бюджетного контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є вільний доступ контролюючих суб'єктів до інформації про виконання місцевого бюджету в необхідному обсязі.

В Україні діє низка нормативно-правових актів, що передбачають оприлюднення інформації про місцеві бюджети та порядок надання такої інформації громадянам. У Конституції зазначається на право громадян в письмовій чи усній формі подавати індивідуальні або групові звернення до органів місцевого самоврядування, посадових осіб, які зобов'язані розглянути такі звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [2]. У Законі України «Про звернення громадян» детально вказано види і порядок подання таких звернень та одержання відповідей [3].

Згідно Закону України «Про інформацію» громадяни можуть звертатись до державних органів, органів місцевого самоврядування із інформаційним запитом щодо надання їм доступу до офіційних документів, письмової або усної інформації. Упродовж десяти днів такий запит підлягає вивченню та має бути задоволений, у разі позитивного рішення, протягом місяця. Варто зазначити, що державними органами не надається лише інформація з обмеженим доступом, яка є конфіденційною або таємною [4].

У Бюджетному кодексі України зазначено обов'язок місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування публікувати інформацію про місцеві бюджети, в тому числі рішення про місцеві бюджети та періодичні звіти про їх виконання.

Основними джерелами інформації що регламентує можливість отримання громадянами інформації про виконання місцевого бюджету в Україні є: веб-сайти обласних державних адміністрацій, інших державних органів влади, які оприлюднюють у мережі Інтернет інформацію про свою діяльність; засоби масової інформації, відповіді на подані громадянами або групами громадян запити.

Водночас, більшість фахівців бюджетних процесів вважають, що основними проблемами здійснення громадського контролю за використанням коштів місцевих бюджетів в Україні є: відсутність ефективної нормативно-правової бази, що регламентує порядок здійснення громадського бюджетного контролю, оформлення та реалізацію його результатів; недостатній

обсяг та деталізація інформації, що оприлюднюється органами місцевого самоврядування у мережі Інтернет та засобах масової інформації, для здійснення повномасштабного ефективного громадського бюджетного контролю; бюрократична та недостатньо результативна процедура одержання інформації про використання коштів місцевих бюджетів шляхом подання громадянами (групами громадян) звернень та запитів до органів місцевого самоврядування та головних розпорядників бюджетних коштів; відсутність у громадян та їх об'єднань досвіду та практичних навиків здійснення громадського бюджетного контролю . та недостатня обізнаність населення про його права на отримання інформації про виконання місцевих бюджетів.

Підсумовуючи результати дослідження варто зробити висновки. З метою вирішення перелічених проблем Україні доцільно: прийняти спеціальний нормативний акт, який би регламентував порядок здійснення громадського контролю, розробити дієвий механізм реалізації матеріалів громадського бюджетного контролю, зобов'язати органи місцевого самоврядування публікувати у засобах масової інформації та висвітлювати на відповідних веб-сайтах розгорнуту інформацію про використання коштів місцевих бюджетів, виконання бюджетних програм. Зобов'язати головних розпорядників коштів місцевих бюджетів подавати органам місцевого самоврядування розгорнуті звіти про використання бюджетних коштів та виконання бюджетних програм, оприлюднювати такі звіти у ЗМІ.

Список літератури:

1. Проект Закону України від 13.05.2015 № 2737-1, «Про громадський контроль» р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. URL: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=19085.
2. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.09.2021)
3. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.09.2021).
4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> (дата звернення: 19.09.2021).